

Slovenija na poti k odpravi raka materničnega vratu

Foto poročilo ob drugi obletnici globalnega gibanja za odpravo raka materničnega vratu,
17. 11. 2022

Predgovor

Dne 17. novembra 2022 smo obeležili drugo obletnico lansiranja globalne strategije Svetovne zdravstvene organizacije za eliminacijo prvega raka na svetu – raka materničnega vratu.

Na Svetovni dan odprave raka materničnega vratu dne 17. novembra 2022 se je Slovenija pridružila številnim državam po Evropi in svetu, ki so ta dan obeležile z zelo raznolikimi aktivnostmi, a s skupnim ciljem – čim prejšnjo odpravo najbolj preprečljivega raka na svetu. Vse to v želji, da ženske ne bi več zbolele in umirale za rakom, ki ga znamo in zmoremo preprečiti. Aktivnosti v Sloveniji:

- Kar 600 slovenskih strokovnjakov se je na ta dan udeležilo virtualnega **12. izobraževalnega dne Državnega presejalnega programa za raka materničnega vratu ZORA** v organizaciji Onkološkega inštituta Ljubljana in Ministrstva za zdravje. V poročilu objavljamo ključna sporočila sodelujočih strokovnjakov na temo cepljenja proti HPV in zgodnjega odkrivanja predrakavih in rakavih sprememb materničnega vratu pod okriljem programa ZORA.
- Na pobudo Zveze slovenskih društev za boj proti raku so regijska društva za boj proti raku v sodelovanju z občinami tudi letos osvetlila kar **deset lokalnih znamenitosti v turkizni** barvi. Letos so v turkizni zažareli Tromostovje v Ljubljani, Vetrinjski dvor v Mariboru, Hram kulture Arnolda Tovornika v Selnici ob Dravi, Mestna hiša Ravne na Koroškem, Dvorec Rotenturn v Slovenj Gradcu, Obeležje 15. poldnevnika na Vrhtrebnjem v občini Trebnje, Knjižnica Mirana Jarca v Novem mestu, Vista - Park z razgledom v Velenju, Konjiček pred občinsko hišo v Grosuplju in Ivanov izvir v Razkrižju.
- Na pobudo **Evropske zveze proti raku (ECL)** je Zveza slovenskih društev za boj proti raku v sodelovanju s sorodnimi nevladnimi organizacijami iz drugih evropskih držav na ta dan usklajeno izvedla kampanjo preko družbenih omrežij, v kateri je poudarila, da se je za odpravo raka materničnega vratu pomembno odločati na podlagi strokovno preverjenih informacij ter v vseh državah omogočiti in zagotoviti visoko precepljenost proti HPV in visoko udeležbo v kakovostnih organiziranih populacijskih presejalnih programih za raka materničnega vratu.

V letu 2021 smo v Sloveniji odkrili zgolj 88 novih primerov raka materničnega vratu in kar 1.600 predrakavih sprememb visoke stopnje, pri katerih z zdravljenjem preprečujemo raka. Slovenija lahko zaradi odličnih rezultatov Državnega presejalnega programa ZORA ob povečanju precepljenosti proti HPV postane ena prvih evropskih držav, ki bo odpravila raka materničnega vratu. Strokovnjaki, odločevalci, nevladne organizacije in številni drugi, ki so sodelovali pri pripravi te knjižice, se bomo vsak zase in skupaj še naprej vsak dan sproti zavzemali, da ta cilj dosežemo!

doc. dr. Urška Ivanuš

dr. med, spec. javnega zdravja

Vodja DP ZORA
Onkološki inštitut Ljubljana

Predsednica Zveze slovenskih
društev za boj proti raku

Kontakt: uivanus@onko-i.si

Obeležujemo drugo obletnico globalnega gibanja za odpravo prvega raka na svetu - RAKA MATERNIČNEGA VRATU

17. november 2022

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Rak materničnega vratu je prvi rak na svetu, ki ga znamo in zmoremo odpraviti.

Deklice, cepljene proti okužbi s HPV, ki se bodo redno udeleževale programa ZORA, bodo imele izjemno majhno tveganje, da bodo zbolele.

Uvodne besede

Azra Herceg
državna sekretarka na
Ministrstvu za zdravje

Kljub uspehom, na katere smo lahko upravičeno ponosni, si bomo na Ministrstvu za zdravje, v sodelovanju z vsemi deležniki, tudi v prihodnje prizadevali, da bodo ženske deležne najboljše možne preventivne raka materničnega vratu in tudi ostale onkološke oskrbe, ki je strateško začrtana v Državnem programu obvladovanja raka do leta 2026. **S podporo programu ZORA in njegovemu razvoju ter s podporo cepljenju proti HPV ostajamo na najboljši poti k odpravi raka materničnega vratu. To je cilj vreden navora, saj bo odprava nekoč zelo pogostega raka med ženskami res fantastičen dosežek.**

dr. Aiga Rurane
vodja urada Svetovne
Zdravstvene Organizacije v
Sloveniji

»Načrt Svetovne zdravstvene organizacije za pospešitev odprave raka materničnega vratu kot javnozdravstvenega problema v Evropski regiji za obdobje 2022–2030« opisuje temeljna načela, strateške premike in prednostne ukrepe, ki bodo države članice vodili pri doseganju ciljev »90-70-90« in jih za leto 2030 določa Globalna strategija za odpravo raka materničnega vratu:

- **90 % deklet je polno cepljenih proti HPV pred 15. letom;**
- **70 % žensk je z visoko zanesljivim testom pregledanih do 35. leta ter ponovno do 45. leta;**
- **90 % žensk s predrakavimi in rakavimi spremembami materničnega vratu je zdravljenih.**

Nekatere države v evropski regiji so zelo uspešne na poti odprave raka materničnega vratu. Med temi državami je tudi Slovenija, in sicer po zaslugi dolgoletnih prizadevanj vlade in desetletij trdega dela zdravstvenih delavcev.

Župani v podporo odpravi prvega raka na svetu – raka materničnega vratu

Alenka Kovač
županja občine Osilnica

V občini Osilnica sodelujemo v projektu »Zdravo sožitje«, preko katerega smo pridobili pregled zdravstvenega stanja občanov. Zelo zaskrbljujoč je bil podatek, da smo imeli najnižjo 3 letno pregledanost v programu ZORA med vsemi občinami v Sloveniji.

Povezali smo se z vodjo programa ZORA, patronažno medicinsko sestro v naši občini ter ginekologinjama v Zdravstvenem domu Kočevje in Ribnica, kjer je opredeljena večina naših občank.

Z ženskami, ki že več kot tri leta niso opravile preventivnega ginekološkega pregleda v okviru programa ZORA, je razgovore opravila patronažna medicinska sestra ter jim predstavila prednost udeležbe v programu. Iz odgovorov smo razbrali, da je nizka udeležba posledica velike oddaljenosti do prve ginekološke ordinacije, slabe prometne povezave in v tistem času pogostega menjavanja ginekologov v Zdravstvenem domu Kočevje.

Za ženske smo organizirali posebne datume pregledov ter možnost brezplačnega prevoza na pregled, prav tako pa skušamo urediti možnost izvajanja ginekoloških pregledov v naši Zdravstveni postaji Osilnica. Po zadnjih podatkih Registra ZORA se je pregledanost v naši občini povečala za 7,5-odstotnih točk.

Župani v podporo odpravi prvega raka na svetu – raka materničnega vratu

Zoran Janković
župan Mestne občine
Ljubljana
Foto: Uroš Hočevnar

V Ljubljani se zavedamo, da je zdravje osnova za kakovostno življenje vsakega izmed nas, zato na Mestni občini Ljubljana podpiramo številne preventivne programe, med njimi tudi odličen presejalni program zgodnjega odkrivanja raka materničnega vratu ZORA, spodbujamo pa tudi cepljenje deklic in dečkov proti HPV. Tudi letos smo se pridružili obletnici sprejetja globalne strategije za eliminacijo raka materničnega vratu in Tromostovje osvetlili z modrozeleno barvo ter tako opozorili, da bi morali zdravje vedno postaviti na prvo mesto. **Ob tej priložnosti se zahvaljujem izjemnim strokovnjakinjam in strokovnjakom Onkološkega inštituta Ljubljana ter programa ZORA, ki s svojim predanim delom skrbijo za naše zdravje. Vabim vas, da njihov trud podprete tudi tako, da se redno udeležujete preventivnih programov, ki so vam na voljo.**

Saša Arsenovič
župan Mestne občine
Maribor

Mestna občina Maribor vedno, ko lahko, podpre akcije ozaveščanja, ki opozarjajo širšo družbo na določeno problematiko. Tako je tudi pri opozarjanju in ozaveščanju o raku materničnega vratu, na katerega opozorimo z osvetlitvijo pomembnega historičnega objekta v središču mesta. Maribor tudi s številnimi drugimi projekti podpira zdrav način življenja in preventivne aktivnosti, ki izboljšujejo zdravje naših občank in občanov. **Takšne akcije pozdravljam, saj je moč v številkah, več kot nas sodeluje, več možnosti imamo, da dosežemo čim večje število ljudi.**

Slovenija na poti k odpravi raka materničnega vratu -
druga obletnica globalnega gibanja za odpravo raka
materničnega vratu

Vista - Park z razgledom
Velenje
17. november 2022

Župani v podporo odpravi prvega raka na svetu – raka materničnega vratu

Peter Dermol
župan Mestne občine
Velenje

V Mestni občini Velenje dajemo področju zdravja poseben poudarek in ponosni smo, da v naši lokalni skupnosti deluje kar nekaj društev, ki skrbijo za dvig ozaveščenosti in pomagajo ob zdravstvenih stiskah posameznikom. 16. novembra je naša **Vista – park z razgledom, ki se nahaja ob Velenjskem jezeru, zasijala v turkiznih barvah v podporo vsem aktivnostim, s katerimi si prizadevamo za odpravo raka materničnega vratu in drugih s HPV povezanih rakov.** Tudi sicer občina podpira različne programe in aktivnosti, ki spodbujajo zdrav način življenja in tako bo tudi v prihodnje. Skupaj lahko za zdravje naredimo še več. Hvala vsem, ki ste pri tem še posebej aktivni.

Alojzij Kastelic
župan občina Trebnje

Z veseljem smo se že drugič odzvali povabilu k simbolični osvetlitvi znamenitosti in letos v znak podpore zavezi za odpravo raka materničnega vratu osvetlili obeležje 15. poldnevnika na Vrhtrebnjem. **Doseči želimo še višjo stopnjo pregledanosti, ne le naših občank, temveč vseh žensk v presejalnem programu ZORA. Z letošnjo simbolično osvetlitvijo pa želimo vzpodbuditi tudi deklice in dečke oziroma njihove starše, da se pozanimajo o cepljenju proti virusu HPV,** saj se s tem v kasnejšem življenju zmanjša tveganje za raka materničnega vratu in tudi nekatere druge rake, ki jih lahko povzroči ta virus. Če je ženska cepljena proti HPV in se redno udeležuje presejalnih pregledov pri svojem izbranem osebnem ginekologu, je verjetnost, da bo zbolela s tem rakom, izjemno majhna.

Slovenija na poti k odpravi raka materničnega vratu -
druga obletnica globalnega gibanja
za odpravo raka materničnega vratu

Vetrinjski Dvor, Maribor
17. november 2022

Hram kulture Arnolda Tovornika, Selnica ob Dravi
17. november 2022

Župani v podporo odpravi prvega raka na svetu – raka materničnega vratu

Gregor Macedoni

župan Mestne občine Novo mesto

Na Mestni občini Novo mesto se zavedamo pomena skrbi za zdravje, ki sodi med najpomembnejše, a hkrati prevečkrat spregledane vrednote. Temu posebno pozornost že dalj časa posvečamo skozi občinske projekte in društvene programe s področja zdravstvenih dejavnosti, **podpiramo pa tudi številne preventivne programe, kot je tudi državni program ZORA za zgodnje odkrivanje predrakavih in rakavih sprememb materničnega vratu. Novomeščanke so program dobro sprejele in več kot 70 odstotkov se jih redno udeležuje presejalnih pregledov. Vedoč, da lahko preprečimo skoraj vsak nov primer tega raka, pa je še toliko bolj pomembno, da se tudi v prihodnje odzovejo prijaznemu vabilu preventivnih programov.** Zato naj osvetlitev novomeške knjižnice v modrozeleno barvo ponovno opomni, da je skrb za zdravje na prvem mestu.

Peter Verlič

župan občine Grosuplje

Z osvetlitvijo konjička v modrozeleni barvi v krožišču pred občinsko hišo v Grosupljem, konjička Občina Grosuplje nosi tudi v svojem grbu, smo **z veseljem podprli Onkološki inštitut Ljubljana, program ZORA in njihove prijatelje po vsem svetu v prizadevanjih za eliminacijo raka materničnega vratu.** Hvaležni smo našim strokovnjakom in ob doseganju lepih rezultatov tudi zelo ponosni na njih. Kot občina pa se bomo tudi v prihodnje predvsem trudili za zagotavljanje kakovostnih in prijaznih prostorov našega zdravstvenega doma, tako za zdravstveno osebje kot njihove paciente. Zdravje je naše največje bogastvo.

Župani v podporo odpravi prvega raka na svetu – raka materničnega vratu

Stanko Ivanušič
župan občine Razkrižje

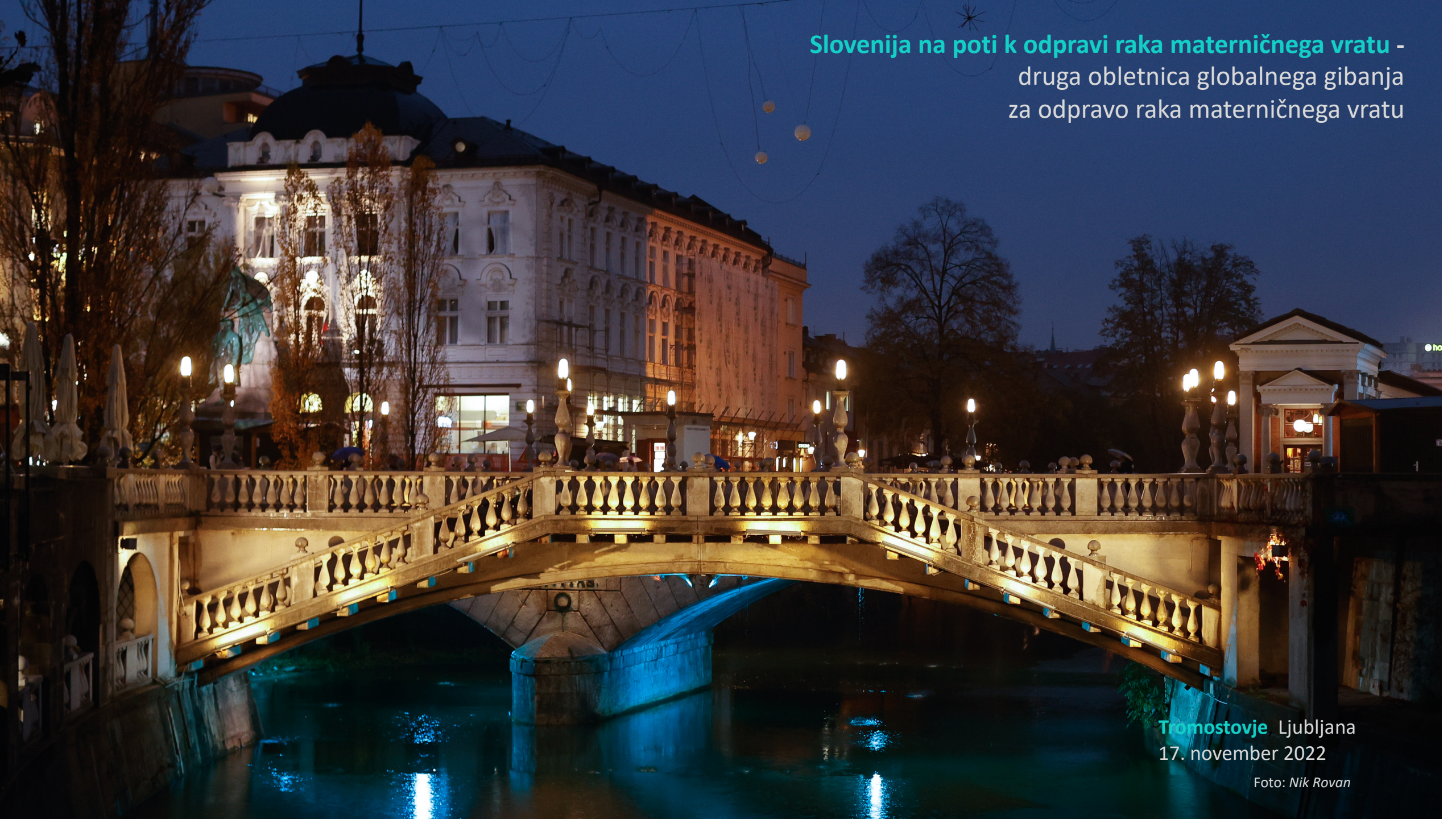
Kot župan manjše obmejne Občine Razkrižje in Ambassador Evropskega kodeksa proti raku, javno in z vzgledom spodbujam ljudi h krepitvi zdravja in preprečevanju bolezni. Za simbolično obeleževanje druge obletnice lansiranja globalne strategije Svetovne zdravstvene organizacije (SZO) za odpravo prvega raka na svetu – raka materničnega vratu, smo za barvno osvetlitev znamenitosti izbrali Ivanov izvir na Razkrižju, ker je kot turistična točka – destinacija prepoznavna v regiji in širom države.

dr. Vlasta Krmelj
županja občina Selnica ob
Dravi

Le s skupnimi močmi bomo premagali rakava obolenja. Pri tem je najbolj pomembno ozaveščanje in širjenje informacij tako o prepoznavanju kot zdravljenju.

Slovenija na poti k odpravi raka materničnega vratu -
druga obletnica globalnega gibanja
za odpravo raka materničnega vratu

Tromostovje Ljubljana
17. november 2022

Foto: Nik Rovar

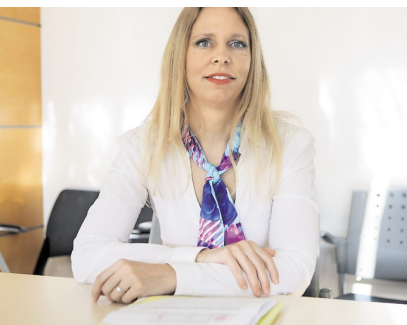
Sporočila strokovnjakov ob 12. izobraževalnem dnevu programa ZORA 2022

Cepljenje proti HPV je najboljši način za zaščito pred okužbami s HPV, ki lahko povzročajo raka materničnega vratu in še nekatere druge rake spolovil, zadnjika in ustnega dela žrela ter genitalne bradavice pri ženskah in pri moških.

Cepiva proti HPV so izjemno učinkovita in varna ter nudijo dolgotrajno zaščito. Od šolskega leta 2021/22 se v breme obveznega zdravstvenega zavarovanja poleg deklic proti HPV lahko cepijo tudi dečki, ki v tekočem šolskem letu obiskujejo 6. razred osnovne šole. Med pandemijo covid-19 je v šolskem letu 2021/22 pogosto prihajalo do zamikov v izvajanju cepljenja. Mladostniki in mladostnice, ki jim cepljenje proti HPV pripada in še niso prejeli drugega odmerka oz. še niso bili cepljeni, bodo predvidoma cepljeni v šolskem letu 2022/23. Ker številne raziskave kažejo, da je zaščita po cepljenju z enim odmerkom cepiva proti HPV pri mladostnikih in mladostnicah dobra in primerljiva zaščiti po cepljenju z dvema ali tremi odmerki cepiva, lahko v naslednjih letih najverjetneje pričakujemo spremembo cepilne sheme za cepljenje proti HPV.

Presejanje za raka materničnega vratu s testom HPV omogoča boljšo zaščito proti raku materničnega vratu v primerjavi s presejanjem s konvencionalno citologijo, kar potrjujejo tudi raziskave. Evropske smernice za zagotavljanje kakovosti v presejanju za raka materničnega vratu iz leta 2015 priporočajo presejanje s testom HPV, priporočena je tudi starost žensk ob presejanju s testom HPV in interval presejanja. HPV test lahko izvedemo tudi na samoodvzetih vzorcih, ob točno določenih pogojih, pomembna je tudi izbira testa HPV. Na tak način lahko dosežemo ženske, ki se ne odzivajo na vabila ter zvišamo udeležbo v presejalnem programu. Višja incidenca raka materničnega vratu v državah s populacijskim organiziranim presejalnim programom kaže na potrebne spremembe v zagotavljanju učinkovite preventive: cepljenje proti HPV, presejanje s testom HPV ter samoodvzem vzorca za test HPV.

Nadja Šinkovec Zorko

dr. med., spec. javnega zdravja
Nacionalni inštitut za javno
zdravje

Marc Arbyn

Sciensano, Belgija

Sporočila strokovnjakov ob 12. izobraževalnem dnevu programa ZORA 2022

dr. Vronika Učakar, dr. med.

Nacionalni inštitut za javno zdravje
Center za nalezljive bolezni

Trajna okužba s HPV lahko vodi do predrakavih lezij in ploščatoceličnega karcinoma v anogenitalnem področju ali v ustni votlini in žrelu. Okužbe s HPV so pri spolno aktivni populaciji pogoste, zato so rakave bolezni, ki jih pripisujemo HPV, precejšnje breme v populacijah, kjer ni programov cepljenja in je zato precepljenost premajhna. Pred uvedbo cepljenja je bila okužba materničnega vratu s HPV najbolj razširjena med mladimi ženskami (manj kot 25 let), v nekaterih delih sveta pa je bila pogosta tudi med starejšimi ženskami. S HPV so okuženi tudi moški, razširjenost genitalnih okužb je najvišja v starosti 25–29 let, visoka pa ostaja tudi med starejšimi. Učinek programov cepljenja na znižanje pogostosti genitalnih okužb s HPV v populacijah s solidno precepljenostjo je neposreden, kaže pa se tudi posreden oziroma kohortni učinek med necepljenimi.

**asist. Luka
Roškar, dr. med.**

Ginekološko-
porodniški oddelek
Splošna bolnišnica
Murska Sobota

prof. dr. Špela Smrkolj

dr. med., spec. ginekologije in
porodništva
Vodja strokovne skupine
DP ZORA za ginekologijo,
Predsednica ZGO-SZD

Rak materničnega vratu se razvije iz visoko tveganih displazij (PIL-VS), ki so predstopnje invazivne oblike raka in so povezane s persistentno okužbo z visoko rizičnimi tipi HPV. V primerjavi s splošno populacijo je tveganje za nastanek raka materničnega vratu pri tistih po predhodni konizaciji ali LLETZ zaradi visoko tveganih displazij povečano še vsaj 25 let po posegu. **Za oceno pooperativne ozdravitve se je dobro izkazalo testiranje na okužbo z visoko rizičnimi tipi HPV, priporočamo pa cepljenje te skupine žensk proti HPV, saj to pomembno zmanjša verjetnost za ponovitev bolezni.**

Sporočila strokovnjakov ob 12. izobraževalnem dnevu programa ZORA 2022

Tine Jerman
mag. družb. inf.
analitik DP ZORA
Onkološki inštitut Ljubljana

Kakovostni podatki registra ZORA omogočajo izračune kazalnikov, ki so eno izmed orodij pri zagotavljanju kakovosti in s tem dobrih rezultatov programa. Na Programu ZORA smo za posamezno področje določili do pet ključnih kazalnikov, ki jih bomo redno in še posebej podrobno spremljali. Tako spremljamo napredek skozi čas in pravočasno prepoznavamo področja, kjer lahko program še izboljšamo. Ključne kazalnike smo tudi vključili v prenovljena letna poročila za izvajalce programa, kjer poleg drugih kazalnikov predstavljajo povratno informacijo o njihovem opravljenem delu glede na določene standarde in v primerjavi z ostalimi izvajalci.

Mojca Florjančič
VMS, univ. dipl. org.
operativna vodja Registra ZORA
Onkološki inštitut Ljubljana

Neenakosti v udeležbi v presejalnem programu ZORA so povezane z neenakostjo v zdravju. Ker pri neodzivnicah ne odkrivamo in ne zdravimo predrakavih sprememb materničnega vratu, imajo večje tveganje, da bodo zbolele z rakom materničnega vratu. Prav tako je večje tudi tveganje za smrt pri zbolelih z RMV, saj ga pri njih odkrivamo v višjih stadijih.

Preverjali smo odnos do presejanja v programu ZORA v času pandemije. Med razloge, da ženske med epidemijo težje najdejo čas za ginekološki pregled, so najpogosteje navedle razlog karanteno doma, šolanje otrok na domu, varstvo otrok na domu, bolezen v družini, pomanjkanje volje, ne želijo obremenjevati drugih članov družine z varstvom otrok. Vsekakor z enim samim pristopom ne zagotovimo enakosti v udeležbi – **ženske iz ranljivih skupin potrebujejo prilagojen pristop ali pa je potrebno identificirati in odstraniti ovire za udeležbo.**

Pri tem lahko uspešno sodelujejo tudi predstavniki lokalnih skupnosti z župani. Primer dobre prakse je občina Osilnica.

Konjiček pred občinsko hišo

Grosuplje

17. november 2022

Slovenija na poti k odpravi raka materničnega vratu -
druga obletnica globalnega gibanja za odpravo raka materničnega
vratu

Knjižnica Mirana Jarca,

Novo mesto

17. november 2022

Sporočila strokovnjakov ob 12. izobraževalnem dnevu programa ZORA 2022

prof. dr. Špela Smrkolj

dr. med., spec. ginekologije in
porodništva
Vodja strokovne skupine
DP ZORA za ginekologijo,
Predsednica ZGO-SZD

**Ana
Pflaum,
dr. med.**
UKC
Ljubljana
Ginekološka
klinika

**Mateja
Lasič,
dr. med.**
UKC Ljubljana
Ginekološka
klinika

Kljub temu, da je rak materničnega vratu četrti najpogostejši rak pri ženskah, lahko s preventivnimi ukrepi uspešno preprečujemo širjenje okužb s HPV, ki povzročajo tega in druge rake. Svetovna zdravstvena organizacija je leta 2020 sprejela globalno strategijo za odpravo raka materničnega vratu, leto kasneje pa objavila Smernice za presejanje za raka materničnega vratu. Nove smernice predvidevajo pričetek presejanja s testom HPV pri starosti 30 let. Raziskave so pokazale, da je negativen test HPV povezan z zmanjšano verjetnostjo za razvoj raka materničnega vratu v naslednjih šestih letih. Cepljenje proti HPV je prvi steber preventive proti RMV in pomembno zmanjša incidenco širjenja okužb, s konceptom FASTER, ki vključuje hkratno cepljenje in presejanje na HPV pri ženskah med 23. in 26. letom starosti, pa bi pričakovano uspešnost preprečevanja RMV še povečali.

Slovenija je na poti k spremembi presejalne politike, mnoge države po svetu pa so presejanje s testom HPV že vpeljale. Evropske smernice za zagotavljanje kakovosti v presejanju RMV kot presejalni test priporočajo test HPV, v starostni skupini 35–60 let, z intervalom presejanja 5 let. Presejalne politike se med državami razlikujejo, na starostno skupino za presejanje s testom HPV vpliva tudi precepljenost populacije proti HPV.

Prvi rezultati držav že kažejo na določene prednosti in tudi nepričakovane izzive pri uvedbi presejanja s HPV, iz katerih bomo črpali pomembne informacije tudi pri spremembi presejalne politike v Sloveniji.

Sporočila strokovnjakov ob 12. izobraževalnem dnevu programa ZORA 2022

Danica Štimac, DMS
patronažna medicinska
sestra

Kot patronažna medicinska sestra v občini Kočevje skrbim tudi za zdravje prebivalstva v občini Osilnica. Del moje odgovornosti je obiskati neodzivnike v preventivnih programih ter jim predstaviti pomembnost udeležbe. Največja težava je pogosto ta, da je težko pridobiti informacijo o tem, kdo se ne odziva na vabila preventivnih programov. Tokrat so nam na pomoč priskočili iz programa ZORA ter nam pripravili seznam žensk, ki se niso redno udeležile preventivnih ginekoloških pregledov. Večino žensk s seznama sem lahko obiskala in se z njimi tudi pogovorila o udeležbi v programu ZORA. Skoraj vse so se strinjale, da je pregled potreben in bi se ga udeležile. Polovica se je presejalnega ginekološkega pregleda na koncu tudi udeležila. **Pričakujem nadaljnje sodelovanje s programom ZORA in želim narediti največ kar lahko, da bi občanke redno hodile na presejalne ginekološke preglede z odvzemom brisa materničnega vratu ter tako povečati 3-letno pregledanost v občini Osilnica.**

doc. dr. Maja Pakiž
dr. med., spec.
ginekologije in
porodništva,
predstojnica Oddelka za
ginekološko onkologijo
in onkologijo dojk, UKC
Maribor

Znotraj organiziranih presejalnih programov za presejanje raka materničnega vratu uspešno odkrivamo predrakave in rakave spremembe materničnega vratu in jih tudi zdravimo. **Izziv predstavlja zdravljenje lezij pri mlajših ženskah, pri katerih je skrb za zaplete v nosečnosti po ekscizijskih tehnikah zdravljenja lahko večja od skrbi za razvoj raka materničnega vratu.** Nekatere od teh lezij pri mlajših ženskah izzvenijo hitreje kot v splošni populaciji in tako ne predstavljajo tveganja za razvoj raka materničnega vratu. Raziskave, ki potekajo v tujini, bodo potrdile klinično uporabnost novih markerjev, s katerimi bomo lahko bolj natančno ugotovili, katere spremembe bodo napredovale v RMV in katere ne.

Sporočila strokovnjakov ob 12. izobraževalnem dnevu programa ZORA 2022

Inge de Kok
ERASMUS MC
Nizozemska

Erik Jansen
ERASMUS MC
Nizozemska

Slovenija je ena izmed držav Vzhodne Evrope, ki bo v prihodnosti začela presejanje s testom HPV.

Ker zaenkrat še ni znano, v kateri starosti naj bi se presejanje pri ženskah začelo ter na koliko let bi se ga udeležile, smo izdelali analizo stroškovne učinkovitosti presejanja. Ocenili smo 968 različnih scenarijev s pomočjo modela MISCAN. Najboljši scenarij vključuje presejanje s konvencionalno citologijo v starosti 25 in 28 let, nato pa presejanje s testom HPV na 5 let od starosti 30 do 65 let. Več o tem lahko preberete v objavljenem prispevku: <https://doi.org/10.1016/j.ygyno.2020.10.036>

Tina Šercer
mag. zdrav. in
soc. manag.
DP ZORA

Taja Džambasović
univ. dipl. prav., Pooblaščenka
oseba za varstvo osebnih
podatkov, OIL

V Registru ZORA beležimo kopije izvidov vseh preiskav materničnega vratu vseh prebivalk Republike Slovenije, ne glede na razlog odvzema. Ti podatki so pomembni za zakonsko predpisano zbiranje, obdelavo, hranjenje in posredovanje podatkov, zbranih v programu ZORA, za vabljenje žensk na presejalne preglede, za ocenjevanje kakovosti dela izvajalcev programa in učinkov programa ZORA. Ker gre za občutljive osebne podatke moramo pri njihovi obdelavi upoštevati zakonska in etična določila. **Zato smo v letu 2022 na sedežu programa ZORA pripravili Zahtevek in Protokol za pridobitev podatkov Registra ZORA, ki omogočata posredovanje podatkov tistim, ki so do njih upravičeni, na standardiziran način, ki je skladen z načeli varovanja osebnih podatkov.**

Slovenija na poti k odpravi raka materničnega vratu -
druga obletnica globalnega gibanja
za odpravo raka materničnega vratu

Obležje 15. poldnevnika na Vrhtrebnjem
Občina Trebnje
17. november 2022

Sporočilo strokovne sodelavke Zveze slovenskih društev za boj proti raku

Fani Čeh.
univ. dipl. org.
učiteljica svetnica
Zveza SDBPR

V vzgoji in izobraževanju je moč in povezovanje s šolami temeljna pot, ki jo je izbrala Zveza slovenskih društev za boj proti raku pri izvedbi programa cepljenja proti okužbam s HPV. Cilj izvedbe programa temelji na promociji cepljenja v šolskem okolju in je vsebinsko usmerjen k učiteljem, staršem, učenkam in učencem. Prav tukaj se lahko strokovnjaki srečajo s starši otrok in jim posredujejo strokovno preverjene ugotovitve o pomenu cepljenja, varnosti in učinkovitosti cepiv. Vse to z namenom, da se bodo lažje odločili in dovolili, da bosta njihova deklica in deček cepljena. **Prav v povezovanju in sodelovanju strokovnjakov v varnem šolskem okolju se ustvarjajo dobri pogoji za dvig precepljenosti otrok in s tem tlakuje pot v željeno odpravo raka materničnega vratu.**

11 POSKRIBITE, DA BODO VAŠI OTROCI CEPLJENI PROTI:

- hepatitisu B,
- človeškemu papilomskemu virusom (HPV).

Sporočila strokovnjakov ob 12. izobraževalnem dnevu programa ZORA 2022

Aktivna vloga Slovenije pri izvajanju novega Evropskega načrta za boj proti raku pri širitvi rutinskega cepljenja proti HPV s sodelovanjem v Projektu PERCH

Projekt PERCH poteka pod okriljem Evropske komisije od 1. novembra 2022 dalje in povezuje kar 18 evropskih držav. Glavni koordinator projekta je Italija, Onkološki inštitut Ljubljana pa pri tem projektu sodeluje z Nacionalnim inštitutom za javno zdravje. Z izmenjavo znanja in izkušenj bo projekt PERCH prispeval k doseganju cilja iz načrta za boj proti raku, in sicer da se do leta 2030 proti HPV precepi najmanj 90 % ciljne populacije deklic v EU in znatno poveča precepljenost dečkov. Onkološki inštitut Ljubljana ima v projektu PERCH pomembno vlogo, saj je z vodenjem delovnega paketa za komunikacijo in diseminacijo zadolžen za usklajeno komunikacijo med partnerji projekta in za širjenje informacij, obveščanje in promocijo projektних rezultatov.

Elizabeta Radelj Pepevnik
univ. dipl. nov.
Projekt PERCH
DP ZORA

**Co-funded by
the European Union**

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA ZDRAVJE

Projekt sofinancira Ministrstvo za zdravje RS

**Slovenija na poti k odpravi
raka materničnega vratu -
druga obletnica globalnega
gibanja
za odpravo raka materničnega
vratu**

Ivanov izvir, Razkrižje
17. november 2022

Mestna hiša Ravne na Koroškem
17. november 2022

Dvorec Rotenturn, Slovenj Gradec,
17. november 2022

Dvorec Rotenturn, Slovenj Gradec,
17. november 2022

Slovenija na poti k odpravi raka materničnega vratu - foto poročilo ob drugi obletnici globalnega gibanja za odpravo raka materničnega vratu, 17. 11. 2022.

Format: elektronski

Urednica: Urška Ivanuš

Avtorji prispevkov: Urška Ivanuš, Azra Herceg, Aiga Rurane, Špela Smrkolj, Tine Jerman, Marc Arbyn, Ana Pflaum, Mateja Lasič, Maja Pakiž, Luka Roškar, Veronika Učakar, Erik Jansen, Elizabeta Radelj Pepevnik, Nadja Šinkovec Zorko, Mojca Florjančič, Alenka Kovač, Danica Štimac, Tina Šercer, Taja Džambasović, Zoran Janković, Peter Verlič, Peter Dermol, Alojzij Kastelic, Gregor Macedoni, Stanko Ivanušič, Saša Arsenovič, Vlasta Krmelj, Fani Čeh

Fotografije so prispevala regijska društva za boj proti raku v sodelovanju z občinami.

Tehnično urejanje: Diana Krivic, Tina Šercer, Urška Ivanuš, Elizabeta Radelj Pepevnik

Izdajatelj:

- Zveza slovenskih društev za boj proti raku, Trubarjeva 76A, 1000 Ljubljana, Slovenija
- Državni program ZORA, Onkološki inštitut Ljubljana, Zaloška 2, 1000 Ljubljana, Slovenija

Kontakt: sekretar@protiraku.si; zora@onko-i.si

Datum izida: 23. 1. 2023

URL: [spletna stran Zveze SDBPR](#), [spletna stran programa ZORA](#)

Kataložni zapis o publikaciji (CIP) pripravili v Narodni in univerzitetni knjižnici v Ljubljani
COBISS.SI-ID 138883843
ISBN 978-961-6377-42-3 (Zveza slovenskih društev za boj proti raku, PDF)

SKUPAJ K ODPRAVI RAKA MATERNIČNEGA VRATU

Obletnica globalnega gibanja za odpravo raka materničnega vratu - 17. november 2022

